IMPOZITELE INDIRECTE ŞI ROLUL LOR ÎN FORMAREA RESURSELOR BUGETARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Andriana ONEA

CZU: 336.22+336.14(478) oneaandriana@gmail.com

Over time, taxes are the main source of state revenue. In the conditions of the market economy, accompanied by the extension of consumption processes and trade relations, indirect taxes acquire the core role in the formation of the budgetary resources. Aiming to complete as efficiently as possible the state budget with necessary resources, the public authorities of the Republic of Moldova establish the national budgetary-fiscal system on indirect taxation mechanisms.

De-a lungul timpului, perceperea impozitelor şi taxelor constituie una dintre funcţiile fundamentale ale statului îndreptată spre menţinerea puterii publice şi, totodată, reprezintă una dintre principalele condiţii necesare pentru existenţa şi stabilizarea statului, precum şi dezvoltarea societăţii pe calea prosperităţii economice şi sociale. La etapa actuală, impozitele şi taxele constituie o verigă esenţială în relaţiile economice din societate, asigurând statul cu o bază financiară temeinică. Mai mult decât atât, este de evidenţiat că priorităţile statului în politica bugetar-fiscală şi nivelul de dezvoltare economică a societăţii sunt determinate, în mare parte, de nivelul echilibrului dintre veniturile din impozite directe şi indirecte încasate la buget.

În climatul economic actual, autorităţile îşi perfecţionează încontinuu mecanismele de colectare a impozitelor şi taxelor, punând accent pe impozitarea indirectă. În literatura de specialitate poate fi întâlnită o multitudine de teorii cu privire la impozitele indirecte şi importanţa acestora în cadrul sistemelor fiscale. Potrivit doctrinei de specialitate, impozitul indirect reprezintă „segmentul relaţiilor financiare prin intermediul cărora autorităţile publice mobilizează mijloacele financiare de la membrii societăţii la bugetul public în maniera de desfacere a produselor prin includerea lor la preţurile şi tarifele de vânzare, cuantificate în raport cu valoarea mărfurilor consumate” [1, p.8].

Din punctul de vedere al perceperii, impozitele indirecte sunt mai convenabile şi mai atractive pentru stat, fiindcă încasările generate de acestea nu sunt direct legate de activităţile economico-financiare desfăşurate de către subiectul impunerii; prin urmare, efectul fiscal, colectarea veniturilor bugetare se realizează chiar dacă are loc scăderea volumului de producţie sau scăderea profitabilităţii agentului economic.

Impozitele indirecte ocupă un loc deosebit de important în procesul de formare a bugetului naţional, deţinând cota majoră în componenţa veniturilor publice. Ana-

lizând structura veniturilor bugetare pe parcursul anilor 2019-2021, s-a constatat că partea majoritară a veniturilor încasate în bugetul de stat al Republicii Moldova, cca 90% din total resurse mobilizate, constituie veniturile fiscale, confirmând rolul crucial al prelevărilor de natură fiscală în formarea resurselor bugetare naţionale. Accelerarea proceselor de producere şi de consum pe teritoriul Republicii Moldova a asigurat impozitelor indirecte poziţie de lider în sistemul fiscal naţional, respectiv, în structura veniturilor fiscale ale bugetului de stat. Contribuţia fiecărei categorii de impozite indirecte la formarea resurselor financiare publice în Republica Moldova este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabel

Contribuţia impozitelor indirecte la formarea veniturilor bugetare

Nr d-o	Articol	2019	Ponde-rea, %	2020	Ponde-rea, %	2021	Ponde-rea, %
1	*TVA*	20 096,6	50,28	19 686,3	51,13	25 409,4	51,45
2	*Accize*	6 220,1	15,56	6 465,7	16,79	7 590,3	15,37
3	*Taxele asupra co-merţului exterior*	1 798,4	4,50	1 738,9	4,52	2 253,0	4,56
4	**Total venituri**	***39 967,9***	**100,00**	***38 500,5***	**100,00**	***49 383,8***	**100,00**

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor privind executarea bugetului de stat [2-4]

În baza datelor din acest tabel se constată că în fruntea încasărilor generate de impozitele indirecte se află prelevările din TVA, care constituie cea mai substanţială şi cea mai constantă sursă de venit pentru bugetul de stat al Republicii Moldova. O pondere semnificativă în total venituri bugetare revine încasărilor din accize, a căror pondere la finele anului 2021 a constituit 15,37% din total venituri bugetare, asigurând bugetul de stat cu o sumă de bani substanţială.

În această perioadă de trei ani, suma totală a veniturilor mobilizate în favoarea Bugetului de Stat al Republicii Moldova a suferit modificări atât negative, pe parcursul anului 2020, cât şi pozitive, pe parcursul anului 2021. Descreşterea veniturilor bugetare generate de colectarea impozitelor indirecte a fost provocată în mare parte de condiţiile devastatoare ale pandemiei COVID-19, care a cauzat sistarea activităţii mai multor agenţi economici, încetinirea relaţiilor comerciale şi, ca urmare diminuarea bazei impozabile aferente impozitelor indirecte. Tendinţele înregistrate în volumul veniturilor bugetare pe parcursul perioadei analizate sunt prezentate în Figura 1.

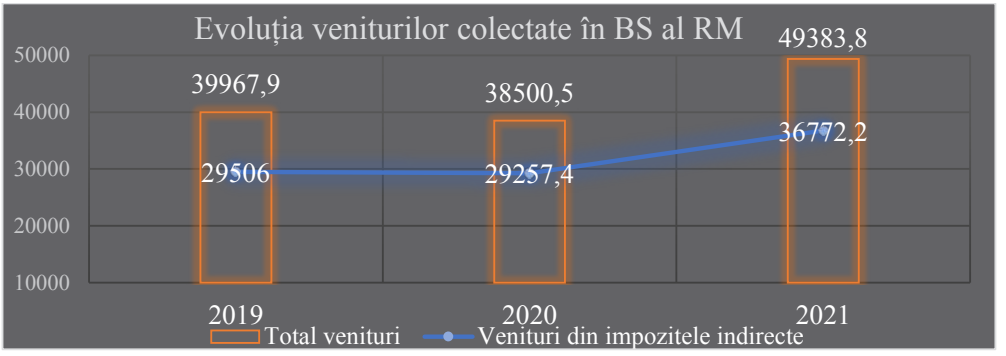

Fig.1. Evoluţia veniturilor colectate în BS pe parcursul anilor 2019-2021

Sursa: elaborată de autor în baza rapoartelor privind executarea bugetului de stat [2-4].

Reieşind din datele prezentate în Figura 1, este de menţionat că datorită implementării pe parcursul anului 2021 a unor măsuri corective, prevăzute în CBTM 2021-2023, cuantumul veniturilor colectate în bugetul de stat a crescut semnificativ comparativ cu anul 2020, ritmul de creştere în total venituri constituind 28,27%. Această majorare se datorează creşterii prelevărilor din impozitele indirecte cu 25,69%, la finele anului 2021 suma atingând valoarea de 36 772,2 mil. lei.

Pentru a minimiza impactul negativ al mai multor factori endogeni şi exogeni, autorităţile abilitate îşi orientează eforturile spre elaborarea unui set de măsuri eficiente, menite să optimizeze procesul de acumulare a resurselor financiare publice, să contribuie la majorarea încasărilor în bugetul de stat, precum şi să perfecţioneze politicile bugetar-fiscale. Printre acestea pot fi enumerate:

- extinderea bazei fiscale;
- adoptarea măsurilor pentru combaterea economiei subterane;
- avansarea în implementarea reformei administrării fiscale şi conformării voluntare a contribuabililor;
- revizuirea şi optimizarea diverselor scutiri şi/sau aplicarea cotelor reduse la TVA, accize, impozitul pe venit, impozitul pe proprietate;
- uniformizarea aplicării principiilor fiscale asupra obiectelor impozabile întru eliminarea discrepanţelor existente la plata impozitelor şi a taxelor, etc. [5, pct.28].

Generalizând cele constatate în cadrul cercetării, este de menţionat că în condiţiile economiei contemporane, când activitatea economică, în mare parte, este strâns legată de procesele de consum, contribuţia impozitelor indirecte la majorarea veniturilor încasate în bugetul de stat al oricărei economii prevalează asupra încasărilor din impozitele directe. Promovarea mecanismelor de impozitare indirectă în cadrul sistemului bugetar-fiscal al Republicii Moldova contribuie la consolidarea procesului de previziune bugetară şi executare propriu-zisă a planului elaborat prin colectarea unui volum considerabil de fonduri publice. În condiţiile globalizării economiei mondiale,

rolul crucial al impozitelor indirecte în formarea resurselor bugetare publice creşte odată cu dezvoltarea diferitelor procese economice şi stabilirea relaţiilor de comerţ, manifestându-se atât pe plan financiar, cât şi pe cel economico-social.

Referinţe:

1. STRATULAT, O. Impozite indirecte. Chişinău: Pontos, 2009. 124 p. ISBN 978-9975-72-275-9
2. Raport privind executarea BS în anul 2019. [Accesat: 19.03.2022]. Disponibil: https://mf.gov.md/
3. Raport privind executarea BS în anul 2020. [Accesat: 19.03.2022]. Disponibil: https://mf.gov.md/
4. Raport privind executarea BS în anul 2021. [Accesat: 19.03.2022]. Disponibil: https://mf.gov.md/
5. Hotărârea cu privire la aprobarea Cadrului bugetar pe termen mediu (2021-2023), nr.776 din 28.10.2020. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, nr.293-303, art. 934.

Recomandat
***Inesa BRUMĂ**, dr., conf. univ.*